

СТРАТЕГИЯ
НА ОБЛАСТ СИЛИСТРА
ЗА ИНТЕГРИРАНЕ
НА РОМИТЕ 2012-2020 г.

**/Документът е приет с единодушие
на заседание на Областния съвет за сътрудничество по етническите
и интеграционните въпроси към областния управител
с протокол от 29 януари 2013 г./**

Областна администрация-Силистра, 24 януари 2013 г.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

1. Въведение	2
2. Анализ на състоянието на сферите за въздействие	5
2.1. Общи сведения	5
2.2. Образователна сфера	7
2.3. Сфера на здравеопазване	10
2.4. Жилищни условия	13
2.5. Сфера на заетостта	17
2.6. Законодателна сфера, права и свободи	19
2.7. Сфера на културата	20
3. Цели, задачи и дейности по приоритети	
за осъществяване на интеграционните политики ...	21
3.1. Приоритет „Образование“	21
3.2. Приоритет „Здравеопазване“	29
3.3. Приоритет „Жилищни условия	37
3.4. Приоритет „Заетост“	40
3.5. Приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“	43
3.6. Приоритет „Култура и медии“	45
4. Управление на интеграционните политики	47

1. ВЪВЕДЕНИЕ.

Настоящата **Стратегия на Област Силистра за интегриране на ромите 2012-2020 г.** се появява вследствие на активната политика на българското правителство за издигане статута на българските граждани, самоопределящи се като роми, както и на ония етнически групи от нашето общество, намиращи се в сходна на ромите ситуация.

В тази връзка Стратегията стриктно следва целите, задачите и дейностите, които постави за решаване и изпълнение **Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г.**, (приета с Решение на Народното събрание на 1 март 2012 г.), както и националния **План за действие за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г.** и **„Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“**

Специфичното за двата национални програмни документа е изискването процесът на интеграция в страната ни да се осъществява **ЕДНОВРЕМЕННО** и **НЕПРЕКЪСНАТО** в няколко главни направления (приоритети, сфери), а именно: **образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост, върховенство на закона и недискриминация и култура и медии.**

Трябва да се отбележи, че Областна администрация-Силистра веднага след появата на двата национални документа активизира действията си за осъществяване на планираните интеграционни политики на територията на областта. Още на **12 юни 2012 г. Областният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси /ОССЕИВ/** на свое заседание прие два важни документа: **адаптиран План за действие на Област Силистра за периода 2012-2014 г.** за изпълнение на Националната стратегия за интеграция на ромите 2012-2020 г. и **„Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“** и **Система за управление на интеграционния процес в Област Силистра за периода 2012-2014 г.** Областният съвет прие още, че **ОСНОВЕН ПРИНЦИП** на работа за успеха на интеграционния процес трябва да бъде **привличането в него на максимален брой областни и общински институции, на ръководствата на общините, на регионалните звена и на всички специалисти, които имат пряко или косвено отношение към него.** По този начин се координираха действията на Областна администрация, на общинските администрации, на регионалните териториални звена и на неправителствения сектор за разработване на местните програмни документи – **Стратегия на Област Силистра за интегриране на ромите 2012-2020 г.** и **общинските планове за действие 2012-2014 г.**, а впоследствие и за **2014-2020 г.**, чиято практическа цел е подкрепата и осъществяването на интеграционните политики по места.

Ние сме убедени, че **основната комуникационна цел** на областната стратегия трябва да бъде **промяната на негативните нагласи в българското**

общество към ромската общност и към други, сходни на ромите етнически групи. Това може да се постигне само чрез **непрекъснатата и продължителна** работа на институциите и организациите по всички основни сфери на ромското включване, както и чрез **публичност, прозрачност и партньорство** по осъществяването на задачите и дейностите на интеграционния процес. **Търсеният дългосрочен ефект** трябва да бъде **представянето и превръщането на ромите в истински потенциал на нашето общество, в негов ресурс, а не в негова заплаха.**

Ние сме убедени, че **основната практическа цел** на областната стратегия трябва да е **извеждането на ромите на територията на Област Силистра** и като отделни граждани, и като обособени етнически групи **от тяхната уязвимост** в различните ѝ аспекти.

Тук ще отбележим, че понятията „**УЯЗВИМОСТ**“ и „**уязвима група**“ не са изрично определени (дефинирани) в националните програмни документи – Националната стратегия и националния План за действие 2012-2014 г. Но в **Националната стратегия** характеристиките (признаците) на тези понятия са дадени **имплицитно**, т.е. тези характеристики са посочени във **въведението** на документа при описанието на настоящите проблеми на ромския етнос в България и се наблюдават **съвкупно, ЕД-НОВРЕМЕННО** както в повечето ромски групи като цяло, така и в отделните представители на етноса.

Така според Националната стратегия:

Първо, уязвими в **териториално отношение** са тези групи, които живеят в:

- в **обособени квартали**, водещи до социална изолация на групата (общността);
- в **пренаселени квартали**, в които поради това жилищните условия се влошават;
- в **квартали извън градската регулация и в неузаконени жилища**, с транспортни проблеми и трудности при осигуряване на обществени услуги;
- в **квартали с по правило лоши жилища**, в които липсва вътрешна канализация и водопроводна мрежа. **Канализацията** липсва най-вече в селските райони с население български граждани от турския етнос и половината от ромите.

Второ, уязвимостта в **образователния статус** се характеризира с:

- неусвоен добре **български език**, което крайно ограничава възможностите на тези лица за образование и реализация на трудовия пазар;
- липса на образование и професионална квалификация;

- **ранно отпадане** на ромските момичета **от училище** поради патриархалните норми на **свръхконтрол** върху поведението на момичетата и жените;
- ниска грамотност при ромските жени (**функционална неграмотност**), при която те не могат да мотивират децата си да посещават училище и да усвояват знания;
- **много млади роми момчета остават без подходящо образование** или най-много с основно.

Една добра тенденция, която посочва Националната стратегия е, че въпреки всички трудности в периода 2001–2011 г. **се увеличава броят на младите роми, завършили висше образование в страната**, специализирали или получили по-висока научна степен в чужбина.

Трето, уязвимостта на групата в сферата на заетостта се характеризира с:

- **продължително отпадане** на голям брой представители на тези групи или на почти цялата група по места **от пазара на труда** (над 1 година);
- **възпроизвеждане на безработица** в общностите им на много високи нива;
- заетост на тези групи в значително по-**нископлатени дейности**;
- работа в **сивия сектор без необходимите осигуровки** и следователно без необходимите години за трудов стаж и пенсия;
- **нисък дял на пенсионерите** /важна група от икономически неактивните граждани/ като източник на сигурни средства в семействата /напр. за пенсионерите-българи 68,1 %, за пенсионерите-турци 46,4 % и за пенсионерите-роми 23,5 %/.

Четвърто, в сферата на здравеопазването уязвимостта се характеризира с:

- **липсата на здравни осигуровки** в болшинството представители на тези групи,
- липса на **личен лекар**,
- липса на регистрация за **бременност**,
- липса на **имунизации** на деца и възрастни,
- невъзможност за ползване на **зъболекарски услуги** и т.н. и др. т.

Стратегията на Област Силистра за интегриране на ромите 2012-2020 г. **се приема за период до 2020 г. включително. Оперативното ѝ изпълнение ще се осъществява чрез общинските планове за действие (ОПД).**

Те трябва да бъдат осъществени в два времеви периода.

Първият период 2012-2014 г. завършва на **2 февруари 2015 г.** с изпълнението на Националния план за действие по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“

Вторият период 2014-2020 г. обхваща следващия програмен финансов период на Европейския съюз по Оперативните програми за България. С цел осигуряването на ефективност и устойчивост на мерките се предвижда **междинен преглед/ актуализация на общинските планове през 2017 г.**

След 2020 година Стратегията може да бъде продължена, допълнена или изменена в зависимост от постигнатите резултати и евентуалните промени, които биха могли да настъпят в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020).

В заключение ще посочим, че интеграцията на ромите е само един от аспектите на по-широкия проблем за **преодоляването на БЕДНОСТТА и социалната изолация.** Този въпрос е поставен с пълна сила в **Съвместния меморандум по социално включване от 2005 г.** между Република България и Европейската комисия, в който са посочени **уязвимите социални и етнически групи** и с който започна „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“ в България.

2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА СФЕРИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ.

2.1. Общи сведения

Областите в България с най-голям дял на **ромския етнос** са Монтана (12,7%), Сливен (11,8%), Добрич (8,8%), Ямбол (8,5%), Стара Загора, Шумен, Кърджали, **Силистра (5,1 %).**

Ромската етническа група **по майчин език** в страната се разпределя по следната структура:

- 272 710 души или 85.0%, са посочили циганския като майчин език;
- 24 033, или 7.5% - българския;
- 21 440, или 6.7% - турския;
- 1 837 души, или 0.6% - румънския.

//Данните са от „НСИ. Преброяване 2011 (окончателни данни)“, с. 28, публикувани на интернет-страницата на Националния статистически институт.//

В ОБЛАСТ СИЛИСТРА съгласно окончателните данни от Преброяване на населението и жилищния фонд през февруари 2011 г. живеят **119 474 души**, от които **111 590 души доброволно** са декларирали своята етническа принадлежност. В тази връзка относителният дял на лицата, отговорили на **доброволния въпрос за самоопределяне по етнос** варира от 90,1 % в общините Главиница и Ситово до 98,5 % в община Алфатар.

/„НСИ. Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 година. Том 3 Области. Книга 19 Силистра, София 2012“, с. 55 и 60/

Така **64 050 души** са декларирали принадлежност към българския етнос, което е **57,4 %** от лицата, доброволно отговорили на въпроса за етническата си принадлежност. От тези лица по относителен дял от населението българската етническа общност в общините на Област Силистра е представена така: в община Силистра тя е **84,1 %**, в община Алфатар – **73,6 %**, в община Тутракан – **67,3%**, в община Ситово – **49,8%**, в община Кайнарджа – **30,0 %**, в община Главиница – **29,2%** и в община Дулово – **17,8 %**.

Към турския етнос са декларирали принадлежност **40 272 души** или **36,1 %** от лицата, доброволно отговорили на въпроса за етническата си принадлежност. От тези лица по относителен дял от населението турската етническа общност в общините на областта е представена така: в община Дулово тя е **70,4 %**, в община Главиница – **68,0 %**, в община Кайнарджа – **53,7 %**, в община Ситово – **39,6 %**, в община Тутракан – **26,7 %**, в община Алфатар – **15,1 %** и в община Силистра – **12,9 %**.

Към ромския етнос са декларирали принадлежност **5697 души** или **5,1 %** от лицата, доброволно отговорили на въпроса за етническата си принадлежност. От тези лица по относителен дял на населението ромската етническа общност в общините на Област Силистра е разположена така: в община Кайнарджа тя е **15,5 %**, в община Алфатар – **11,0 %**, в община Дулово – **9,2 %**, в община Ситово – **7,4 %**, в община Тутракан – **5,1 %**, в община Главиница – **2,2 %** и в община Силистра – **1,9 %**.

По абсолютен брой лица обаче ромският етнос е най-многоброен в община Дулово - **2417 души**. В тази община той е разположен така: в гр. Дулово – **458** роми, в с. Поройно – **453**, в с. Черковна – **364**, в с. Правда – **289**, в с. Секулово – **220**, в с. Чернолик – **163**, в с. Златоклас – **124**, в с. Долоец – **101**, в с. Черник- **58** и др.

В община Силистра се намира втората по численост ромска етническа група от **899 души**. В общината тя обитава с. Калипетрово – **333** роми, в с. Йорданово – **264**, в с. Бабук – **132**, в гр. Силистра – **123**, в Проф. Иширково – **27** и др.

В община Тутракан живеят **742 роми**, от които в с. Нова Черна – **481**, в гр. Тутракан – **232** и др.

В община Кайнарджа са се установили **735 роми**, от които само в с. Средище – **679**.

В община Ситово ромите са **360**, от които в с. Искра – **182** и в с. Любен **175**.

В община Алфатар ромите са **329**, от които в с. Бистра – **212**, в с. Алеково – **114** и др.

В община Главиница е най-малочислената ромска група – **215 души**, като най-много са ромите в гр. Главиница – 96, в с. Богданци – 77 и в с. Зафирово – 25.

„Друга“ етническа принадлежност са декларирали **974 души** или 0,9% от лицата, доброволно отговорили на въпроса за етническата си принадлежност. Общините, в които живеят най-много „други“ са Дулово, Силистра и Ситово.

Например в община Дулово те са **468 души**: в с. Козяк - 278 румънци, в с. Черковна – 128 татари, в с. Межден – 30 власи и др.

В община Силистра те са **284**, а именно: в гр. Силистра – 190 арменци и представители на „миллета“, в с. Айдемир, кв. Татарница – 60 казаци.

В община Ситово живеят **144** „други“, от които само в с. Любен – 120 татари.

На доброволния въпрос за етническа принадлежност не са отговорили **7884** лица. Въз основа на това **можем да предположим, че ромският етнос в Област Силистра е повече от деклариралите го 5697 лица.**

Деклариралите **майчин език** са **111 270** лица, от които 63 587 са посочили като такъв българския език, 43 421 – турския, 2654 – ромския и 1101 – друг език. **Относителният дял** на лицата, посочили като майчин език **българския** е от 28,8 % в община Главиница (2813 души) до 84,0 % в община Силистра (40 494), посочилите като майчин език **турския** е от 13,3 % в община Силистра (6422) до 77,5 % в община Дулово (20 351), а посочилите като майчин език **ромския** са от 0,4 % в община Главиница (38) до 6,6 % в община Алфатар (198). Това потвърждава всеобщата тенденция **част от ромите да ползват като майчин език българския или турския език.**

„Друг“ език са посочили 1101 лица, от които най-много са в община Дулово - 536, община Силистра – 326 и община Ситово – 134.

/„НСИ. Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 година. Справочник Област Силистра, София 2012, с. 45-46“/

2.2. Образователна сфера

Населението на областта на **7** и **повече навършени години**, което доброволно е посочило **етническа група** и **степен на завършено образование**, е общо **105 186 души**, от които с висше образование – 12 643 души, със средно образование – 39 207, с основно – 31 708, с начално – 12 605, с незавършено начално – 6193, а никога непосещавалите училище са 2654 души.

/„НСИ. Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 година. Том 3 Области. Книга 19 Силистра, София 2012“, с. 58/

Но в образователната структура на населението по етническа принадлежност се наблюдават много големи различия.

Преглед на завършилите определени степени на образование по етноси:

От завършилите висше образование 10 873 са българи, 1639 – турци, **само 4-ма са роми**, а 107 висшисти са посочили „друга“ етническа група. Освен това българите са 86 % от всички висшисти, турците – 13 %, като за останалите етноси процентите са пренебрежими. Но тук **по-важният показател е, че като относителен дял от етноса си българите висшисти са 17,6 %, турците висшисти – 4,4 %, „другите“ висшисти – 11,7 %, а ромите висшисти – едва 0,1 %.**

При завършилите **средно образование** 28 905 са българи, което е 73,7 % от всички завършили, турците са 9695, което е 24,7 % от завършилите, „другите“ етноси са 355 души, а ромите – 170. **Като относителен дял от етноса си** обаче завършилите средно образование българи са 46,9 %, турците – 25,8 %, „другите“ етноси – 38,7 % и ромите – **едва 3,6 %**.

Завършилите **основно образование** в Област Силистра са 30,2 % (или 31 708 души). **Като относителен дял от етноса си** българите, завършили основно образование, са 23,4 % (14 447 души), турците – 41,9 % (15 712 души), а **ромите – 24,4 %** (1156 души).

За съжаление завършилите **начално, по-ниско от начално образование** или **никога не посещавали училище** в Област Силистра са също голям брой - 21 452 души или **21,0 %** от декларираните етническа принадлежност. Най-голям относителен дял **спрямо собствения си етнос** тук имат **ромите – 1635** лица завършили начално образование, **979** незавършили начално образование и **729** никога не посещавали училище, което прави **71,9 %** от 4729 роми, посочили доброволно самоопределянето си по етнос и степен на завършено образование.

Съгласно представените данни **веднага се налагат два извода:**

първо, че повече от половината от населението на Област Силистра, навършило 7 и повече години и декларирано доброволно **степен на образование и етническа принадлежност, притежава **нисък образователен ценз** – основно образование, завършено или незавършено начално образование или никога не посещавало училище;**

второ, на сегашния етап нивото на образованост на ромския етнос е катастрофално ниско.

Това са много тревожни данни, които областната образователна система в следващите години и до 2020 г. трябва да се опита съществено да ограничи.

Тук ще отбележим, че областното образование като брой общи и професионални училища, обхващащи определените етапи и степени на образование, има необходимия капацитет – то разполага с **49 училища**, от които **11 са държавни, а 38 - общински**.

Държавните училища са 11: професионални гимназии – 9, както и две специални училища – Социално-педагогически интернат (СПИ) „Христо Ботев” в с. Варненци, община Тутракан и Градско помощно училище (ГПУ) „Софроний Врачански” в гр. Силистра.

Професионалните гимназии са 9 и са по стопанско управление, администрация и услуги (ПГСУАУ) „Атанас Буров”, по механотехника (ПГМТ) „Владимир Комаров”, по строителство (ПГС) „Пеньо Пенев”, по производствени технологии (ПГПТ) „Евлоги Георгиев”, по лека промишленост (ПГЛП) „Пенчо Славейков”, по земеделие (ПЗГ) „Добруджа” – всички в гр. Силистра; по облекло, обслужване и транспорт (ПГООТ) в гр. Дулово, по механизация на селското стопанство (ПГМСС) „Никола Вапцаров” в с. Средище, община Кайнарджа и по селско стопанство /ПГСС/ в с. Ситово. **Паралелки за професионална подготовка има в три СОУ.**

Общинските училища са 38, като от тях **37 са общообразователни**, а едно училище е **спортно** – в гр. Силистра.

От **общообразователните училища началните училища са вече само две** (НУ „Светлина” в с. Поройно, община Дулово и НУ „Отец Паисий” в с. Алеково, община Алфатар), **основните (ОУ) – 27**, а **средните общообразователни училища (СОУ) – 8**.

Основните училища в Област Силистра по общини са разположени така: в Алфатар – 1, в Тутракан – 3 (включително СПИ-с. Варненци), в Кайнарджа – 3, в Ситово – 3, в Главиница – 4, в Дулово – 6 и в Силистра – 7 (включително ГПУ-Силистра).

Средните училища в областта са общо 20 и по общини се намират в: Силистра – 11; Дулово – 4; Тутракан – 2; Главиница – 1; Ситово – 1 и Кайнарджа – 1.

Средните общообразователни училища (СОУ) са 8: в Главиница – 1, в Силистра – 2, в Тутракан – 2 и в Дулово – 3 (в Дулово, Окорш и Паисиево).

Профилираните гимназии са Езикова гимназия (ЕГ) „Пейо К. Яворов”-Силистра и Природоматематическа гимназия (ПМГ) „Климент Охридски”-Силистра.

Общинското спортно училище (ОСУ) „Дръстър” в гр. Силистра е средно училище и съществува от осем години.

/Областна администрация-Силистра. Актуализиран документ за изпълнение на Стратегия за развитие на Област Силистра за периода до 2013 г., с. 103-104/

Важна роля в процеса на интеграция на уязвимите групи се залага на **средищните училища**, които са близо половината от всички училища и

които ще подобрят както условията за равен достъп до образование, така и ще повишат качеството на образованието за тези групи.

Методическото ръководство на областното образование се осъществява от **Регионалният инспекторат по образование /РИО/ към МОМН.**

Инспекторатът от години полага немалки усилия да се подобри образователния процес в селищата с уязвими етнически групи и в училищата с етнически смесени състави. Една от **стратегическите му цели е осигуряването на равен достъп до образование и отваряне на образователната система**, а мерките и дейностите за нейното постигане са в осигуряването на качествено образование за децата и учениците, за които българският език не е майчин, в повишаването на обхвата и превенцията на отпадащите ученици, както и в мерките срещу неграмотността.

/РИО-Силистра. Доклад-анализ за дейността през учебната 2011-2012 г., с. 36-51/

Оптимизмът, че областното образование може и трябва да се пребори с неграмотността е в **професионализма на работещите** в него специалисти. Този професионализъм ще бъде подкрепен от **новия Закон за предучилищното и училищно образование**, в който са предвидени решителни мерки и дейности за **обхвата на децата в детските градини** от по-ранна детска възраст и в подготвителните групи, както и за **целодневната организация на учебния ден**. Последната оказва особено положителен ефект върху подготовката на учениците и ще предотврати до голяма степен ранното отпадане от училище.

Необходимо е, разбира се, и общо **подобряване на ситуацията на пазара на труда** в областта и в тази връзка на социално-икономическото положение на уязвимите етнически групи.

2.3. Сфера на здравеопазването

Областната здравна мрежа обхваща три многопрофилни болници за активно лечение /МБАЛ/ - в градовете Силистра, Тутракан и Дулово, един диагностично-консултативен център /ДЦК/-в Силистра, два медицински центъра /МЦ/- в Силистра и Тутракан, Център за спешна медицинска помощ /ЦСМП/ в Силистра с **филиали** в градовете Тутракан, Дулово и Главиница и в с. Кайнарджа, 4 медико-диагностични лаборатории /МДЛ/, над 20 медико-технически лаборатории /МТЛ/. Същевременно общопрактикуващите лекари в първичната извънболнична медицинска помощ /ПИМП/ са над 60, стоматолозите в първичната извънболнична дентална помощ /ПДДП/ са над 70, а лекарите-специалисти в извънболничната помощ /СИМП/ са над 100. Аптеките, работещи с РЗОК, са 20.

/Областна администрация-Силистра. Актуализиран документ за изпълнение на Стратегия за развитие на Област Силистра за периода до 2013 г., с. 95-101, актуализирани данни/

Всеизвестно е обаче, че в тази сфера предстоят сложни и трудни процеси на реформиране, както на държавно, така и на областно и общинско ниво, които по-добре да гарантират здравето на гражданите и особено на гражданите от малцинствените етнически групи.

В тази връзка **особено труден и мъчителен е процесът на здравеопазване сред ромския етнос, където се наблюдават силно негативни процеси**, свързани с високия процент на неосигурените лица, честата липса на личен лекар, висок процент на заразните заболявания, висока степен на инвалидност, честа липса на регистрации за бременност, недостатъчния брой имунизации, невъзможност да се ползва стоматолог и т.н., и др. т.

Само един пример - ако самоопределящите се като роми са 5,1 % от населението на областта, то при регистрираните **болни от заразни заболявания** относителният дял на ромите е **22,4 %**. Процентът обаче е много по-висок при заболяванията салмонелоза (29,2 %), шигелоза (34,62 %), колиентерит (51,52 %) и при вирусните хепатити. Висок е процентът на заболяемост при варицелата (21,95 %) и лаймската борелиоза (25 %).

Това се вижда от предложената по-долу таблица.

**Регистрирани заразни заболявания в област Силистра
за периода януари-ноември 2012 г.**

Заразно заболяване	регистрирани болни	от тях роми	относителен дял в %
Салмонелози	24	7	29,17
Шигелози	52	18	34,62
Колиентерити	33	17	51,52
Ентероколит	337	67	19,88
Вирусен хепатит-тип А	4	1	25,00
Вирусен хепатит-тип В	2	1	50,00
Вирусен хепатит-тип С	6	1	16,67
Вирусен хепатит-неопределен тип	1	0	0,00
Туберкулоза	30	2	6,67
Варицела	205	45	21,95
Скарлатина	9	0	0,00
Лаймска борелиоза	4	1	25,00

Марсилска треска	3	0	0,00
Менингит и менингоенцефалит	1	0	0,00
Ботулизъм	1	0	0,00
Бруцелоза	1	0	0,00
ХИВ	1	0	0,00
Сифилис	2	1	50,00
Ехинококоза (кучешка тения)	8	1	12,50
ВСИЧКО	724	162	22,38

/Данните са от РЗИ-Силистра, декември 2012 г./

Затова една от основните цели на Регионалната здравна инспекция /РЗИ/ като управляваща здравеопазването институция в Област Силистра е да утвърди планирането, изпълнението и мониторинга на интеграционната политика в областта на здравеопазването.

Основна оперативна цел на тази политика трябва да бъде осигуряване на равенство в достъпа до здравни услуги.

По-конкретно РЗИ планира в общините такива дейности, които да решават специфичните здравни проблеми на малцинствата и особено на ромите. А те са:

1. Оказване на превантивни грижи за майчиното и детско здравеопазване за **намаляване на детската смъртност**, включително и чрез ранна регистрация на бременните жени до четвъртия месец на бременността, провеждане на консултации от лекар-специалист по акушерство и гинекология, активното им наблюдение по време на бременността и своевременната хоспитализация в лечебно заведение за болнична помощ.

2. Осъществяване на **акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети** в населени места на областта с компактно ромско население. Предоставяне на контрацептивни средства на желаещи лица, принадлежащи към групата на лица с ниски доходи. В тази връзка **намаляване на бременностите в юношеска възраст и профилактика на новородени деца с вродени аномалии** и наследствени заболявания. Провеждане на генетично консултиране и изследвания на засегнати семейства и етнически общности, вкл. и провеждане на дородова диагностика на бременни жени в риск.

3. **Подобряване на здравната помощ на новородените деца и децата при общопрактикуващия лекар** чрез своевременно им регистриране и разясняване на достъпен език на родителите особено важността и зна-

чимост от регистрирането им за тяхното физическо и нервно-психическо развитие.

4. Активно издирване от личните лекари на новородени деца в домашни условия и регистрирането им при съответния личен лекар и др.

5. По-пълно **обхващане на ромското население с профилактични прегледи** чрез провеждане на ранна диагностика и скрининг за артериална хипертония, сърдечно-съдови заболявания, белодробни заболявания и захарен диабет с мобилни флуорографи, ехографи и лаборатории; подобряване на диагностиката и контрола на туберкулозата сред ромската общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза и подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза; провеждане на ранна диагностика и скринингови изследвания с мобилни мамографи за превенция на рака на млечната жлеза.

6. **Повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация** за предпазване от най-честите и разпространени заболявания - инфекциозни, сърдечно-съдови, онкологични и наследствени болести. Обучение на лицата от ромската общност за техните права и задължения като пациенти.

7. **Преодоляване на културните бариери в общуването и различни форми на дискриминационни нагласи в здравното обслужване** като паралелно с това се провежда обучение на здравните специалисти за постигане на ефективна работа в мултиетническа среда.

Много важна в този процес се оказва и посредническата **роля на здравните медиатори**, които са лицата за осъществяване на необходимата и полезна комуникация на ромите с лекарите.

8. **Проучване на здравния статус на лицата в неравностойно положение**, принадлежащи към етническите малцинства.

9. Разработване и прилагане на методи за наблюдение и оценяване на здравното състояние на ромското население.

/РЗИ-Силистра. План на дейностите по приоритет „Здравеопазване” за периода 2012-2014 г. на направление „Профилактика на болестите и промоция на здравето” за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интеграция на ромите 2012-2020 г. и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“/

2.4. Жилищни условия

В Област Силистра **степената на урбанизацията между етносите е различна**. Повечето градски жители (в Силистра, Тутракан и Алфатар) са от българския етнос. За разлика от други региони на страната в градовете на областта живеят само **909 роми**, докато в селата те са **над 4600** (около 80 % от общността).

По данни на НСИ от последното преброяване на населението и жилищния фонд от 2011 г. на национално равнище етническите **българи** раз-

полагат средно с **23.2 кв.м. жилищна площ** на едно лице, докато при **ромите** тя е едва **10.6 кв.м.** Считаме, че картината за Област Силистра не е по-различна по отношение както на полезната, така и на жилищната площ. Например наличието на **3208 жилища с една стая** (5,6 % от всички жилища в областта) свързваме до голяма степен с обитаването им от ромски семейства поради ниския им стандарт на живот. За сведение основната част от жилищата в областта (57,9 %) са тристайни и двустайни.

Що се отнася до **качеството на жилищата** делът на жилищата с **обществено водоснабдяване** е **98,4 %** от всички обитавани жилища в областта (в градовете 99,5 %, в селата - 97,5%), 1 % от жилищата са със собствен водоизточник (извор, кладенец или сондаж в собствения имот), а без източник на вода са само 231 жилища или 0,6 % от тях.

Жилищата в областта, свързани с **обществена канализация**, са малко над половината - **50,5 %** от всички обитавани жилища. **Различията** обаче между **градовете** и **селата** по този показател са много големи – ако в градовете жилищата с обществена канализация са 87,9 %, а без канализация – само 0,6 %, то в селата тези относителни дялове са съответно 15,3 % и 4,9 %. Свързаните с друг тип канализация жилища (изгребна, септична или попивна яма) са 46,7 % и те преобладават в селата, а без канализация са 2,8 % от жилищата, от които 2,2 % в селата.

Тези данни, съотнесени към броя на ромите в областта показват, че жилищата на ромите с изключения в някои селища, са водоснабдени, но в немалка част от тях и особено в селата **липсва обществена канализация** или пък изобщо няма канализация.

/„НСИ. Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 година. Справочник Област Силистра, София 2012, с. 87 и 89“/

Какво е положението в общините според изготвените през месец януари 2013 г. общински планове за действие за подкрепа на интеграционните политики 2012-2014 г.

Планът за действие на община Силистра, който се отнася за ромските групи в селата Калипетрово, Йорданово, Бабук и гр. Силистра, описва тежка ситуация.

В село **Калипетрово** ромите живеят в квартал „Дръстър“, познат като кв. „Карото“, в който има налична инфраструктура, но недобра улична инфраструктура. Жилищните условия са лоши и с прекъснато водоснабдяване и електроснабдяване. Жилищата са **смесена собственост** – общинска и частна, преобладаващата от които е общинската. Общинските жилища са в лошо състояние в следствие на лошото им стопанисване. **Общината предлага общинските жилища като дарение на обитателите им.**

Ромите в село **Йорданово** живеят много бедно и изолирано в края на селото. Жилищните условия са изключително лоши - голяма част от къщи-

те са паянтови постройкики от кирпич без врати и прозорци и без тоалетни, в които живеят по няколко семейства. Има семейства с по 4 и 5 деца. Много от къщите са неоградени, а оградите на останалите са от телена мрежа или дъски. Улиците не са асфалтирани. Кварталът не е изцяло водоснабден, а там, където има водоподаване, то е прекъснато поради големи задължения. Прекъснато е и електрозахранването заради неплатени сметки.

Значително по-добро е положението на ромите в село **Бабук**. Те живеят в края на селото, но тенденцията е да закупуват жилища във вътрешността му. Реално само 20 % от ромите живеят при лоши жилищни условия - липса на прозорци, напуквания, амортизирани покриви. Останалите обитават предимно едноетажни полумасивни къщи, които са в сравнително добро състояние. Независимо, че голяма част от тях нямат постоянна работа, намират начин за препитание, дори възможности за закупуване на недвижими имоти. В квартала има изградена система за сметопочистване и сметоизвозване, но контейнерите не винаги се използват по предназначение. Почти няма многочленни семейства. Повечето семейства са с до две деца поради подобрена здравна и сексуална култура за предпазване от нежелана бременност. Ромите, живеещи в с. Бабук, имат родствена връзка с ромите, населяващи с. Калипетрово.

В град **Силистра** смесено ромско и турско население живее в крайните квартали. Част от жилищата са изградени в регулация, а друга част - в урбанизирани територии. Уличната мрежа и комуналната инфраструктура са в сравнително добро състояние, като за много малка част от територията липсва канализация.

В плана на община Тутракан е посочено, че в ромските квартали (в с. **Нова Черна** и гр. **Тутракан**) е изградена сравнително **добра комунална инфраструктура** - улици, водоснабдяване, канализация, осветление, съобщения, сметосъбиране. Неголяма част от кварталите обаче попадат извън строителните граници на населеното място, което е предпоставка за влошени условия на живот. Там преобладаващата част отстройките са паянтови сгради, а масивните сгради се изграждат незаконно, в нарушение на устройствените планове и в терени с неустановена собственост. В общината е приключил процеса на трасиране и заснемане и всички територии попадат в кадастралната карта, одобрена със Заповед № РД-18-6/04.02.2008г. на ИД на АГКК в гр. София.

Освен това в общината се поддържа картотека на лица с установени жилищни нужди с жилищен фонд от 64 броя сгради и резервен фонд от 3 броя сгради. През 2011-2012 г. на две ромски семейства са предоставени общински жилища. С решение на Общинския съвет ежегодно се определят **общински терени**, предназначени за жилищно строителство, върху които могат да се изпълняват процедури по учредяване право на строеж на лица с установени жилищни нужди.

Планът на община Главиница посочва, че общината разполага с изработени **кадастрална карта и кадастрални регистри** на териториите, включващи ромско население. Към момента тя не разполага със социални жилища или фургони, поради което ще се насочи към реконструкция на обекти на образователната, културната и социалната инфраструктура. В общината няма данни за жилища извън регулация.

Водопроводната мрежа е нова и не се нуждае от подмяна. **Канализацията** отговаря на изискванията. **Инфраструктурата** в кварталите, населени с лица на уязвими ромски групи, също е в относително добро състояние, но част от улиците се нуждаят от асфалтиране, преасфалтиране или от настилка. Всички улици разполагат с контейнери за сметосъбиране, които обаче не се използват по предназначение. Част от **жилищата**, обитавани от ромски семейства, са с лоши хигиенно-битови условия.

Планът на община Ситово с тревога информира, че в общината няма регистри за териториите, включващи ромско население, а действащият към днешна дата подробен устройствен план /ПУП/ не е актуален. За изработването му обаче са необходими нова кадастрална карта и съответните финансови средства, с които общината не разполага.

В по-голямата си част ромите в общината (селата **Искра** и **Любен**) живеят капсулирано и бедно. Къщите им са едноетажни, едноетажни и се намират извън регулация, което много затруднява изграждането на канализационна, електрическа, пътна и водопроводна мрежа. Често в една къща живеят няколко семейства, обикновено с две и повече деца. В някои постройки е прокаран нелегално ток, а в други няма такъв. Отоплението им през зимния период е с примитивни печки на дърва. Улиците не са асфалтирани. Дворните места остават неподредени и често хората складират в тях ненужни вещи и отпадъци. Въпреки, че има изградена система за сметопочистване, контейнерите не винаги се използват по предназначение.

В момента няма новоотредени терени за жилищно строителство на гражданите от ромски произход. По-заможните роми си закупуват частни имоти и си строят жилища.

В **плана на община Алфатар** е посочено, че в двете селища, в които живеят роми, кадастралният и регулационният план на **с. Алеково** е одобрен със заповед № РД-09-34 от 29.01.1985 г., а на **с. Бистра** - със заповед № 2024 от 31.05.1961 г. В общината има наличие на **годни за жилищно застрояване** поземлени имоти – общинска собственост, в строителните или извън строителните граници на населеното място: в гр. Алфатар – 48, в с. Алеково – 15, в с. Бистра – 10 или общо – 73. Има възможност за настаняване и на други извън ромската социално слаби групи от населението. До общинските поземлени имоти е изградена необходимата техническа инфраструктура.

Планът на община Кайнарджа информира, че общината няма действащ общ устройствен план /ОУП/, като в момента тя не разполага и със

свободни общински парцели за индивидуално жилищно строителство на гражданите с ромски произход.

Освен това общините попълниха през 2012 г. **анкетни карти**, изпратени от Секретариата на НССЕИВ, отнасящи се до тяхната готовност да **отредят терени**, намиращи се в регулацията на селищата, **за строителство на нови жилища на ромите**.

В заключение ще посочим, че е необходимо до 2020 г. **основната цел** на общините в тази сфера да бъде **подобряването на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура в селищата и кварталите с компактно ромско население**. За изпълнението на тази цел пред ръководствата и специалистите им стоят за решаване сериозни проблеми.

2.5. Сфера на заетостта

По тази сфера ще посочим, че съгласно данните от Преброяване 2011 г. в Област Силистра общият брой на **икономически активните лица** на възраст от 15 до 64 навършени години (т.е. на заетите и безработните на възраст между 15 и 64 години) е **45 518 души**. От тях доброволно самоопределилите се по етнос са **42 840 души**.

Очаквано общо за областта **относителният дял на икономически активните лица спрямо работната сила** (населението между 15 и 64 години) е най-висок в българската етническа общност – **66,2 %**, в турския етнос – **47,7 %** и **само 30,0 % при ромския етнос (1099 лица)**. Това се обяснява както с липсата на образование, квалификация и нежеланието за работа, така и с по-големите здравословни проблеми, които ромите имат – висока смъртност, по-ранна инвалидизация, повече болести, както и по традиция използването от тях на случаен труд, дискриминацията по места и др. т. Специално **по общини** относителният дял на **активните роми** е твърде различен, но си остава по правило нисък: за Тутракан той е **едва 15,5 %** от работната им сила в общината, за Ситово – 20,6 %, за Кайнарджа - 27,1 %, за Главиница - 31,0 %, за Алфатар - 33,7 %, за Силистра – 34,1 % и за Дулово – 35,1 %.

Относно **заетостта** при ромите **заетите са само 42 %** от икономически активните лица, докато при българите и турците този процент е съответно 83,4 % и 69,5 %. Ако приложим **коефициента за заетост** (отношението между заетите и броя на лицата на 15 и повече навършени години), който измерва каква част от трудоспособното активно население работи, за цялата област за 2011 г. той е **38,3 %**, **посочени на интернет-страницата на НСИ**. По **етноси** при българите той е най-висок - **55,3 %**, при турците е **33,1 %**, а при ромите – **едва 12,6 % заети лица**. По **общини** специално при **ромите** коефициентът отчита следните стойности: Алфатар – преброя-

ването 2011 г. не регистрира „заети“ и „безработни“ роми, Силистра – 9,1 %, Тутракан – 10,6 %, Дулово – 12,6 %, Кайнарджа – 13,8 %, Ситово – 15,3 %, Главиница – 20,7 %. Следователно на фона тази обща много ниска степен на заетост при ромите все пак **най-висока е тя в общините Главиница и Ситово**, а най-ниска - в общините Силистра и Тутракан.

/„НСИ. Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 година. Справочник Област Силистра, София 2012, с. 43“/

Що се отнася до **безработните** при българите техният относителен дял спрямо икономически активните лица е 16,6 %, при турците – 30,5 %, а при ромите – **огромните 58 %**. Ако приложим **коэффициента на безработица (равнище на безработица** - отношението между безработните и броя на лицата между 15 и 64 години), който показва какъв дял от работната сила търси, но не намира работа, за цялата област през 2011 г. той е **13,2 %, посочени на интернет-страницата на НСИ**. По **етноси** при българите той е най-нисък – 11,0 %, при турците е 14,5 %, а **при ромите – 17,4 %**. По **общини** специално при **ромите** коэффициентът отчита следните стойности: Алфатар – преброяването 2011 г. не регистрира „заети“ и „безработни“ роми, Тутракан – 4,9 %, Ситово – 5,3 %, Главиница – 10,3 %, Кайнарджа – 13,4 %, Дулово – 22,5 %, Силистра – 25,0 %. Тук данните посочват още, че **най-мно-го регистрации** в бюрата по труда на роми, които търсят работа, има в общините Силистра, Дулово и Кайнарджа, а най-малко – в Тутракан и Ситово.

Според Дирекция „Бюро по труда“-Силистра основните фактори, обуславящи високото равнище на безработицата сред етноса, са: необразованост и отсъствие на квалификационни умения, нежелание за работа, недостатъчно сериозното отношение на ромите към задълженията им като клиенти на дирекцията, липса на умения за търсене и кандидатстване за работа, липса на предприемачески умения и на финансови ресурси за започване на собствен бизнес, демотивация за работа поради продължителната безработица и др.

Например от регистрираните към месец ноември 2012 г. **141 роми** в Дирекция „БТ“-Силистра 109 са без образование, 22 са с начално образование и само 10 са с основно образование. Само пък четирима от тях притежават допълнителна професионална квалификация. Независимо от това с помощта на дирекцията **45** от тях са започнали работа, което е **31.9 % от всички регистрирани в дирекцията роми**. Спрямо същия период на предходната година се е увеличил значително абсолютния брой на започналите работа и относителният им дял.

Всички започнали работа през годината роми са по програми за заетост. Те са включвани основно в **Националната програма “От социални помощи към осигуряване на заетост”**, по схеми на **Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”** и в курсове за обучение за част

от професия по проект „Нов избор – развитие и реализация“, в които курсове са били включени 13 роми.

Няма роми, започнали собствен бизнес.

Опитът досега показва, че **субсидираната заетост** е основен инструмент за устройване на работа на безработни лица от ромски произход.

/Дирекция „Бюро по труда“-Силистра. Анализ за изпълнението на дейностите в плана на Дирекция „Регионална служба по заетостта“-Русе по Декадата на ромското включване към 30.11.2012 г., с. 1-3/

Следователно **оперативна цел** на институциите в сферата на заетостта трябва да бъде **подобряването на достъпа на ромите до пазара на труда и значително повишаване на дела на заетите сред тях.**

2.6. Законодателна сфера, права и свободи

Отговорните и изпълняващите институции в Област Силистра, които ще осъществяват интеграционните политики до 2020 г., а и след нея, трябва да работят в духа на **основните международни и национални документи** (международни договори, многостранни споразумения, националните конституции и законите, произтичащи от тях), които защитават и гарантират основните права и свободи на гражданите и са основополагащи за дейността на Организацията на обединените нации /ООН/ и за изграждането на Европейския съюз. А те са:

= **Всеобща декларация за правата на човека**, провъзгласена от Общото събрание на ООН с Резолюция 217 А от 10 декември 1948 г.;

= **Международен пакт за икономически, социални и културни права**, одобрен и открит за подписване, ратифициране и присъединяване от Общото събрание на ООН с Резолюция 2200 А (XXI) от 16 декември 1966 г., в сила от 3 януари 1976 г.;

= **Международен пакт за граждански и политически права и двата факултативни протокола към него**, одобрен и открит за подписване, ратифициране и присъединяване от Общото събрание на ООН с Резолюция 2200 А (XXI) от 16 декември 1966 г., в сила от 23 март 1976 г.;

= **Декларация на ООН за ликвидиране на всички форми на расова дискриминация**, провъзгласена от Общото събрание на ООН с Резолюция 1904 (XVIII) от 20 ноември 1963 г. и **Международна конвенция за ликвидиране на всички форми на расова дискриминация**, открита за подписване и ратифициране от ООН на 21 декември 1965 г., в сила от 4 януари 1969 г.;

= **Декларация за премахване на всички форми на нетърпимост и дискриминация, основани на религия и вяра**, провъзгласена от Общото събрание на ООН с Резолюция 36/55 от 23 ноември 1981 г.;

= **Конвенция за правата на детето**, одобрена и открита за подписване, ратифициране и присъединяване от Общото събрание на ООН с Резолюция 44/25 от 20 ноември 1989 г., в сила от 2 септември 1990 г.;

= **Декларация за правата на лица, принадлежащи към национални или етнически, религиозни и езикови малцинства**, приета и провъзгласена от Общото събрание на ООН с Резолюция 47/135 от 18 декември 1992 г.;

= **Европейска харта за регионалните и малцинствените езици**, одобрена от Комитета на министрите на Съвета на Европа на 25 юни 1992 г., открита за подписване на 5 ноември 1992 г., в сила от 1 март 1998 г.;

= **Рамкова конвенция за защита на националните малцинства**, одобрена от Комитета на министрите на Съвета на Европа на 10 ноември 1994 г., открита за подписване на 1 февруари 1995 г. в Страсбург, в сила от 1 февруари 1998 г.;

= **Конституция на Република България**, приета на 12 юли 1991 г. от VII-то Велико Народно събрание, ДВ, бр. 56 от 13.07.1991 г., в сила от 13.07.1991 г.;

= **Закон за приемане на Декларация за признаване на задължителната юрисдикция на международния съд и за оттегляне на резервите по някои международни конвенции, предвиждащи такава юрисдикция**, приета от 36-то Народно събрание на 5 май 1992 г., ДВ, бр. 41 от 19 май 1992 г.;

= **Закон за защита от дискриминация**, обн. ДВ. бр.86 от 30 Септември 2003г., в сила от 01.01.2004 г. и др.

Местните власти - законодателна (общинските съвети), изпълнителна (администрациите) и съдебна (съд, прокуратура и следствие) – в духа на закона и на цитираните по-горе документи е необходимо да положат максимални усилия и използват възможностите на специфичните си правомощия за по-ефективна защита на законните права на ромите, за преодоляване на дискриминацията към тях по места за по-доброто бъдеще на тази важна част от българската нация.

2.7. Сфера на културата

Основната цел тук трябва да **бъде насърчаване на културното многообразие и популяризиране на ромска култура и творчество.**

Това е сферата, където бързо и лесно и в дух на толерантност може да бъде представен колоритния ромски фолклор, както и празниците и обичаите на рома. Особено подходящи за това са сцените на **читалищата**, които в Област Силистра са над **100**.

Останалите големи културни институти – музеи, галерии, библиотеки – също могат да подреждат изложби и сбирки за събития, съпътстващи живота на малцинствените етноси.

Необходимо е и по-нататъшно **обогатяване на областния и на общинските календари за култура** със събития и културни прояви на малцинствата.

Трябва да бъде обновена с обичаи на различните етноси и системата за недвижими културни ценности **„Живи човешки съкровища“**.

Медиите имат решаваща роля да информират за всички позитивни страни от живота на ромите, както и за желаните и необходими промени в социалния им статус.

3. ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТИ ПО ПРИОРИТЕТИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ИНТЕГРАЦИОННИТЕ ПОЛИТИКИ.

3.1. Приоритет „Образование“

Оперативна цел: Обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система, осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда.

<p>Цел 1. Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование, включително чрез интеграция на ромски деца и ученици в етнически смесени детски градини и училища.</p>
--

Задача 1.1. Осигуряване на позитивни образователни условия за **ранно детско развитие в системата на предучилищното образование** /ранно детство и предучилищна възраст от 0 до 7 години/.

Дейности 1.1.1. Осигуряване на подходяща образователна среда за **включване на децата от обособените по етнически признак детски градини чрез поэтапен прием в детски градини, извън ромските квартали**, в разнo-етнически групи.

Отговорна институция (изпълнители). МОМН в сътрудничество с общините и НПО сектора.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. 1) В рамките на утвърдения бюджет на Центъра за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства /ЦОИДУЕМ/. 2) Одобрена по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ /ОП „РЧР“/ през април 2011 г. операция **„Образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства“**; обявена е **покана** за набиране на проектни предложения за **6 млн. лв.**

Финансиране. Източник: **общините**.

Индикатори. 1) Осигурена подходяща среда. 2) Брой подкрепени проекти.

Дейности 1.1.2. План за обхващане на децата в детските градини съгласно Закона за предучилищното и училищно образование.

Отговорна институция (изпълнители). **Общините.**

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на утвърдените бюджети.

Финансиране. Източник: **общините**.

Индикатори. Брой и дял обхванати деца от ромския етнос.

Задача 1.2. Осигуряване на позитивни образователни условия в системата на висшето образование.

Дейности 1.2.1. Актуализиране на учебните планове и програми във висшите училища относно интеркултурната компетентност на студента и преподавателя. Разработване и прилагане на учебни програми, свързани с образованието в мултикултурна среда и интеркултурния диалог във ВУ, подготвящи педагогически специалисти.

Отговорна институция (изпълнители). Висшите училища. Филиал-Силистра към Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. Не са необходими.

Финансиране. Източник: висшите училища.

Индикатори. Брой актуализирани учебни планове и програми.

Дейности 1.2.2. Акредитиране на нови специалности за работа в мултикултурна среда.

Отговорна институция (изпълнители). Висшите училища. Националната агенция за оценяване и акредитация /НАОА/. Филиал-Силистра към Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на утвърдения държавен бюджет.

Финансиране. Източник: висшите училища. Националната агенция за оценяване и акредитация /НАОА/.

Индикатори. Брой акредитирани специалности.

Задача 1.3. Компенсиране на образователните неравенства относно качеството на образование на деца в неравностойно социално положение.

Дейности 1.3.1. Постепенно въвеждане на целодневна организация на учебния ден до седми клас включително.

Отговорна институция (изпълнители). МОМН.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. 1) В рамките на утвърдения държавен бюджет. 2) Общински бюджет. 3) Европейско финансиране.

Финансиране. Източник: МОМН, ОП „РЧР“, общините.

Индикатори. 1) Въвеждане на целодневната организация по години. 2) Брой ученици, ползватели на услугата.

Цел 2. Повишаване на качеството на образование в обособените детски градини в големите ромски квартали и в селските региони, в които учат предимно ромски деца.

Задача 2.1. Въвеждане на билингвални технологии на обучение за деца, чийто майчин език не е български.

Дейности 2.1.1. Въвеждане на билингвална организация на обучение за деца от различни етнокултурни общности.

Отговорна институция. 1) Детски градини. 2) Училища с предучилищни групи.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на собствените бюджети.

Финансиране. Източник. Детските градини.

Индикатори. 1) Брой детски градини. 2) Брой деца, за които се прилага организацията.

Дейности 2.1.2. Подготовка на децата в ранна детска възраст (3-6 години) за бъдещо пълноценно включване в образователния процес, особено на деца от малцинствени етнически групи. **Допълнителни занимания** с деца в детските градини, за които българският език не е майчин.

Отговорна институция. РИО към МОМН, отделите „Образование“ към общините, детските градини.

Времеви период. 2012-2013 г.

Финансиране. Средства. Операция BG051PO001-4.1.05 “Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства”.

Финансиране. Източник. ОП „РЧР“.

Индикатори. 1) Брой деца и ученици от етнически малцинствени групи, интегрирани в образователната система (детските градини и училищата); 2) Брой обучени педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда.

Задача 2.2. Подпомагане на деца, чийто майчин или семеен език не е български, в процеса на усвояване на официалния за страната български език, както и подпомагане на учители при работата им с деца, които не говорят български език в семействата си.

Дейности 2.2.1. Разработване и въвеждане в образователната практика на билингвални технологии за овладяване на българския език.

Отговорна институция. Висшите училища. Филиал-Силистра към Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Времеви период. 2013-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на собствените им бюджети.

Финансиране. Източник. Висшите училища.

Индикатори. Брой образователни институции, въвели билингвални технологии.

Дейности 2.2.2. Университетско обучение на студенти – бъдещи педагогически специалисти по етнология, етнопедагогика, етнопсихология и етнолингвистика.

Отговорна институция. ВУ, МОМН. Филиал-Силистра към Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Времеви период. 2013-2015 г.

Финансиране. Средства. Проектно финансиране.

Финансиране. Източник. ВУ и МОМН.

Индикатори. Брой обучени и завършили студенти.

Цел 3. Обучение в дух на толерантност и недискриминация в детските градини и в училищата чрез съхраняване и развиване на културната идентичност на деца и ученици от ромски произход.

Задача 3.1. Прилагане на система от стимули и мерки за въвеждане на интеркултурно образование във всички етапи на предучилищното, училищното и университетското образование.

Дейности 3.1.1. Периодично обявяване на конкурси за проекти по Стратегическа цел 3 от Тригодишната програма на Центъра за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ).

Отговорна институция. МОМН и ЦОИДУЕМ.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. До 600 хил. лв. годишно.

Финансиране. Източник. ЦОИДУЕМ.

Индикатори. 1) Брой конкурси, в които участват институции от Област Силистра. 2) Брой спечелени проекти.

Дейности 3.1.2. Включване на допълнителни компоненти, които подпомагат въвеждането на **интеркултурно образование /ИКО/** към формулата за определяне на училищния бюджет.

Отговорна институция. Общините.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на общинските бюджети.

Финансиране. Източник: **общините.**

Индикатори. Брой включени компоненти.

Дейности 3.1.3. Включване на **компонент „интеркултурна компетентност”** при определяне на **диференцираното заплащане** на учителя и директора.

Отговорна институция. МОМН, **РИО** към МОМН, **директори** на детски градини и училища.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на държавния бюджет и **общинските бюджети.**

Финансиране. Източник. МОМН и **общините.**

Индикатори. Брой педагогически специалисти, включени в диференцираното заплащане.

Задача 3.2. Въвеждане и развиване на разнообразни форми на интеркултурно образование, насочено към запазване и развитие на културната идентичност на етническите малцинства при деца и ученици.

Дейности 3.2.2. Дейности, насочени към **съхраняване и развиване на културната идентичност на децата** и учениците от етническите малцинства и техните връстници в интеграционна мултикултурна среда:

- създаване на **клубове** по интереси; сформирани на групи по свободно избираема подготовка (СИП) в областта на културата, фолклора и традициите на различните етноси, танцови формации; изкуства; традиционни занаяти;
- **проучвания**, провеждани от деца и ученици, свързани с културната им идентичност.

Отговорна институция. **Общини, училища, детски градини, висши училища, НПО.**

Времеви период. 2012-2013 г.

Финансиране. Средства. Операция BG051PO001-4.1.05 “Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства”.

Финансиране. Източник: Оперативна програма „РЧР“.

Индикатори. **Брой** деца и ученици от етнически малцинствени групи, интегрирани в образователната система (детските градини и училищата).

Дейности 3.2.3. Разширяване на обхвата на СИП „Майчин ромски език”, СИП „Култури на етносите” (Етнология) и други форми на свободноизбираема подготовка, допринасяща за запазване и развитие на културната идентичност чрез спазване на законовите разпоредби.

Отговорна институция. МОМН, **РИО, училища, НПО**

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на държавния бюджет.

Финансиране. Източник: МОМН

Индикатори. Брой училища, въвели СИП.

Дейности 3.2.4. Включване на занимания по интереси, допринасящи за запазване и развиване на етнокултурната идентичност на ромските деца в рамките на целодневната организация на образователния процес и на часа на класа, както и на останалите етнически общности.

Отговорна институция. МОМН, училища, НПО

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. 1) В рамките на държавния бюджет. 2) ОП „РЧР“.

Финансиране. Източник. МОМН

Индикатори. Брой ученици, включени в заниманията по интереси.

Цел 4. Превенция на отпадане от училище и ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни роми.

Задача 4.1. Осигуряване на обективни и надеждни инструменти в системата на предучилищното и училищното образование по проблемите на **обхвата**, преждевременното напускане и образователната адаптация.

Дейности 4.1.1. Установяване на **основните фактори**, водещи до непостъпване и преждевременно отпадане от училище, разработване и апробиране на методология за наблюдение на национално, регионално и местно равнище.

Отговорна институция. МОМН, РИО, **общини, училища, детски градини.**

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. До 100 хил. лв. ежегодно. МОМН подготвя операция, включваща описаната дейност. Концепцията за тази операция бе представена на Комитет за наблюдение на ОП „РЧР“ през ноември 2011 г.

Финансиране. Източник. ОП „РЧР“ и ЦОИДУЕМ.

Индикатори. 1) Въведена и използвана методология. 2) Разработена система за мониторинг.

Задача 4.2. Осигуряване на условия за максимален обхват и ранна адаптация в системата на предучилищното образование.

Дейности 4.2.1. **Увеличаване на ромските деца в системата на предучилищното образование:** подпомагане на социално слаби семейства чрез плащане на таксите им за детска ясла / градина и др.

Отговорна институция. МТСП и **общините.**

Времеви период. 2012-2013 г.

Финансиране. Средства. Част от осигурените **40 млн. евро заем** от Международна банка за възстановяване и развитие (Световна банка).

Финансиране. Източник: МТСП и **общините.**

Индикатори. **Брой и относителен дял деца** обхванати в системата на предучилищно образование

Задача 4.3. Осигуряване на условия за **пълен обхват** и **ранна адаптация** в системата на училищното образование, включително условия за **реинтеграция** на отпаднали ученици в училищната система.

Дейности 4.3.1. Създаване на **постоянна общинска комисия за обхват и ранна адаптация** в системата на задължителното образование, ръководена от ресорния заместник-кмет. **Превенция и ограничаване на ранното отпадане.**

Отговорна институция. **Общините.**

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на общинските бюджети.

Финансиране. Източник: **общините**

Индикатори. Брой създадени общински комисии.

Дейности 4.3.2. Изготвяне и прилагане на **Училищна програма** за превенция на отпадането.

Отговорна институция. РИО, **общините**, училищата

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на държавния бюджет и на **общинските** бюджети.

Финансиране. Източник: МОМН и **общините**.

Индикатори. Брой училища, приложили програма за превенция.

Дейности 4.3.3. Образователна **интеграция** и **реинтеграция**.

Отговорна институция. МОМН

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. В рамките на средствата по проекти “Реинтеграция на отпаднали ученици в образователната система” и „Образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства”.

Финансиране. Източник: ОП „РЧР“.

Индикатори. 1) Брой интегрирани деца и ученици. 2) Брой реинтегрирани деца и ученици.

Задача 4.4. Включване на **възрастни роми** във форми на продължаващо образование.

Дейности 4.4.1. Създаване на **центрове** за кариерно ориентиране.

Отговорна институция. **Общините** и МТСП

Времеви период. 2012-2013 г.

Финансиране. Средства. 10 млн. лв.

Финансиране. Източник. ОП „РЧР“, проект ”Условия за развитие на гъвкав пазар на труда”.

Индикатори. 1) Разкрити център/центрове за кариерно ориентиране. 2) Брой консултирани възрастни роми.

Цел 5. Прилагане на разнообразни форми и програми за работа с деца с трудности и **дефицити** в обучението и **отпаднали** от училище с цел тяхната **реинтеграция**.

Задача 5.1. Увеличаване на гъвкавостта и пропускливостта на различните модели на образование.

Дейности 5.1.1. Организиране на **курсове** за придобиване на квалификация за част от професия чрез модулно обучение.

Отговорна институция. Професионалните гимназии, Дирекция „Бюро по труда“-Силистра.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на делегираните бюджети.

Финансиране. Източник: МОМН, професионалните гимназии и училища, средства от програмите за заетост.

Индикатори. 1) Брой организирани курсове. 2) Брой ученици получили квалификация по професия.

Дейности 5.1.2. Предоставяне на продължаващо професионално обучение за лица, навършили 16 г.

Отговорна институция. МОМН, НАПОО и лицензирани ЦПО

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на делегираните бюджети.

Финансиране. Източник: МОМН, професионалните **гимназии** и училища.

Индикатори. Брой обучени и завършили лица.

Дейности 5.1.3. Назначения на квалифицирани и сертифицирани **помощник-възпитатели и помощници** на учителя за работа в мултиетническа среда.

Отговорна институция. **Общини**, детски градини, училища, МОМН

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на делегираните бюджети.

Финансиране. Източник. Детски градини, училища

Индикатори. Брой назначени лица.

Дейности 5.1.4. Организиране на форми за **индивидуално наставничество**, подпомагащо отделните ученици да преодолеят свързани с ученето специфични трудности, както и трудности в социален или в личен план.

Отговорна институция. Детски градини, училища.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на делегираните бюджети.

Финансиране. Източник. Детски градини, училища.

Индикатори. 1) Брой организирани форми. 2) Брой ученици обхванати в тях.

Дейности 5.1.5. Организиране на дейности по **кариерно ориентиране** и **консултиране на учениците при избора на професия**, при преходите в рамките на образователната система или от образование към заетост.

Отговорна институция. МОМН, областите.

Времеви период. 2012-2013 г.

Финансиране. Средства. 10 млн. лв. на държавни ниво.

Финансиране. Източник. Оперативна програма „РЧР“, проект „Система за кариерно ориентиране и училищното образование”.

Индикатори. 1) Брой консултирани ученици. 2) Създаден **Регионален център за кариерно развитие**.

Цел 6. Приобщаване и приемане на родителите-роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот.

Задача 6.1. Повишаване на **ангажимента** на родителите, засилването на тяхното сътрудничество с училището и създаването на **партньорства** между ДГ, училища и родители.

Дейности 6.1.1. Ангажиране на родители на деца и ученици от етническите малцинства в **училищни настоятелства** или **обществени съвети**.

Отговорна институция. Детски градини и училища.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. Не са необходими

Финансиране. Източник. -----

Индикатори. Брой родители, участващи в училищни настоятелства и обществени съвети.

Дейности 6.1.2. Съвместни форми на работа между родителите на ромските деца и останалите родители.

Отговорна институция. Общини, училища, детски градини, висши училища, НПО.

Времеви период. 2012-2013 г.

Финансиране. Средства. В рамките на обявените операции „Интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в училищната система” и „Образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства”.

Финансиране. Източник. МОМН, ЦОИДУЕМ

Индикатори. 1) Брой въведени и реализирани форми. 2) Деца и ученици от етнически малцинствени групи, интегрирани в образователната система.

Дейности 6.1.3. Сформиране на мултиетнически родителски **клубове** по образователни институции.

Отговорна институция. Детски градини и училища.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на собствения бюджет и по проекти.

Финансиране. Източник: детски градини и училища.

Индикатори. 1) Брой образователни институции. 2) Брой сформирани клубове.

Дейности 6.1.4. Изготвяне на **програма за работа с родители** в детските градини и училищата.

Отговорна институция. Училища, детски градини.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на собствения бюджет и по проекти.

Финансиране. Източник. Общини, училища, детски градини.

Индикатори. 1) Изготвена програма. 2) Брой образователни институции, въвели такъв тип програма.

Цел 7. Усъвършенстване на образователните условия за **качествено образование на квалификацията на педагогическите специалисти за взаимодействие в мултиетническа образователна среда.** Интеркултурна компетентност у директорите, учителите и другите педагогически специалисти.

Задача 7.1. Създаване на условия за **равнопоставеност и адаптация на ромските деца и ученици** в новата образователна среда.

Дейности 7.1.1. Осъществяване на контрол върху приемните детски градини и училища за недопускане формирането на обособени групи и паралелки по етнически признак.

Отговорна институция. МОМН и РИО в сътрудничество с общини и НПО.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. В рамките на държавния и общинския бюджет.

Финансиране. Източник. МОМН и общините.

Индикатори. Разработена и приложена система за контрол.

Дейности 7.1.2. Въвеждане на форми на взаимодействие и дейности в детските градини и училищата за изграждане на положителни нагласи към образователната интеграция на ромските деца

Отговорна институция. МОМН и РИО в сътрудничество с директорите на детски градини и училища.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. 1) В рамките на държавния и общинския бюджет. 2) По проекти от ЕС.

Финансиране. Източник. МОМН, общини, ОП „РЧР“.

Индикатори. Брой въведени форми.

Задача 7.2. Формиране на **интеркултурна компетентност** на директори, учители и други педагогически специалисти.

Дейности 7.2.1. Квалификация на учители, директори и други педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда.

Отговорна институция. MOMH, Национален институт за обучение и квалификация в системата на образованието /НИОКСО/, **общини, училища, детски градини**, висши училища, НПО.

Времеви период. 2012-2013 г.

Финансиране. Средства. Операция BG051PO001-4.1.05 “Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства”.

Финансиране. Източник. ОП „РЧР“, „Квалификация на педагогическите специалисти”.

Индикатори. Обучени педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда.

3.2. Приоритет „Здравеопазване“.

Оперативна цел: Осигуряване на равенство в достъпа до качествени здравни услуги и превантивни програми.

<p>Цел 1. Превантивни грижи за майчиното и детско здравеопазване. Намалване на детската смъртност.</p>

Задача 1.1. Ранна регистрация на бременните, наблюдение по време на бременността и своевременно хоспитализация на родилките.

Дейности 1.1.1. Активно съдействие от страна на **медиаторите** в усилията на личния лекар за обхващане на бременните до четвъртия месец на бременността с регистрация, консултации с лекар-специалист по акушерство и гинекология и своевременно постъпване в лечебно заведение за болнична помощ за раждане.

Отговорна институция (изпълнители). Лични **лекари**, здравни **медиатори**, НЗОК.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник.

Индикатори. Обхванати бременни с преглед и консултация с гинеколог до четвъртия месец на бременността и своевременно хоспитализация на родилките при минимум 75 на сто от родилите жени.

Дейности 1.1.2. Осъществяване на акушеро-гинекологични **прегледи** с мобилен кабинет в населени места с компактно ромско население. Предоставяне контрацептивни средства на желаещи лица, принадлежащи към групата на лица с ниски доходи.

Отговорна институция (изпълнители). МЗ, **РЗИ**, специалисти по акушерство и гинекология, здравни медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2011 г.–126 000 лв., 2012-2015 г. по 200 000 лв. ежегодно на държавно ниво.

Финансиране. Източник. Държавния бюджет.

Индикатори. Проведени прегледи годишно с мобилните кабинети.

Задача 1.2. Намалване на бременностите в юношеската възраст и профилактика на вродени аномалии и наследствени заболявания.

Дейности 1.2.1. Провеждане на **беседи** с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето; за риска от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести и начините за профилактиране.

Отговорна институция (изпълнители). МЗ, РЗИ, здравни медиатори, лични лекари

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. от 2012 до 2015 г. по 10 000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник: държавният бюджет.

Индикатори. Проведени беседи годишно по посочените теми.

Дейности 1.2.2. Провеждане на генетично **консултиране** и изследване на засегнати семейства и общности.

Отговорна институция (изпълнители). МЗ, лични лекари, Националната генетична лаборатория, здравни медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Държавният бюджет. Финансиране чрез Националната програма за редки болести.

Индикатори. 1) Проведени генетични консултации и изследвания. 2) Брой предотвратени раждания на увреден плод.

Дейности 1.2.3. Провеждане на дородова **диагностика** на бременни жени в риск.

Отговорна институция (изпълнители). МЗ, лични лекари, Националната генетична лаборатория /НГЛ/, здравни медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Държавният бюджет. Финансиране чрез Националната програма за редки болести.

Индикатори. Обхващане на минимум 75 на сто от бременните жени в риск с дородова диагностика.

Дейности 1.2.4. Организиране на **консултативни кабинета** в населени места, квартали и махали с предимно ромско население по въпросите на сексуалното и репродуктивното здраве, семейното планиране, начините за предпазване от сексуално предавани инфекции.

Отговорна институция (изпълнители). **МЗ** в сътрудничество с **общините** и **НПО**.

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 по 20 000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник: държавният бюджет.

Индикатори. Разкрити консултативни кабинета.

<p>Цел 2. Подобряване на здравната помощ за новородените и децата в предучилищна възраст.</p>
--

Задача 2.1. Своевременно регистриране на новородените и децата при личен лекар.

Дейности 2.1.1. Активизиране дейността на медиаторите за издирване на деца без личен лекар и разясняване пред родителите им важността за регистрирането им.

Отговорна институция. Здравни медиатори, лични лекари, РЗИ.

Времеви период.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник.

Индикатори. Минимум 75 на сто от децата, записани при личен лекар в населените места, в които работят медиатори.

Задача 2.2. **Повишаване на обхвата с имунизации** по Националния имунизационен календар на новородените и децата до 7-годишна възраст.

Дейности 2.2.1. Провеждане **беседи и разговори с младите майки** за значението на имунизациите и мотивирането им за редовното им прилагане, съгласно Националния имунизационен календар.

Отговорна институция. МЗ, **РЗИ**, здравни медиатори, **мобилни** кабинети.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства: 2011 – 5000 лв., 2012-2015 по 10 000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник: държавният бюджет

Индикатори. Проведени беседи годишно по посочените теми.

Дейности 2.2.2. Провеждане на **имунизации** с мобилни екипи в населени места без лични лекари.

Отговорна институция. МЗ, **РЗИ**, **лечебни** заведения, здравни медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 г. - 60 000 лв. ежегодно на държавно ниво.

Финансиране. Източник. Държавният бюджет

Индикатори. 90 на сто от децата в населени места без лични лекари, обхванати с имунизации.

Дейности 2.2.3. Активно **издирване** от личния лекар на новородени в домашни условия деца и тяхното **имунизирване** с ваксините, съответстващи на възрастта.

Отговорна институция. **Лични** лекари, **РЗИ**, здравни медиатори

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. НЗОК

Индикатори. 95 на сто от родените в домашни условия, обхванати с имунизации.

Задача 2.3. Подобряване на информираността за **здравословно хранене** на новородените и малките деца.

Дейности 2.3.1. Провеждане на **беседи** и разпространение на информационни материали, организиране на **обучения** за жени, ангажирани с отглеждането на малки деца.

Отговорна институция. МЗ, **РЗИ**, здравни медиатори

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 по 8000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник. Държавният бюджет.

Индикатори. Проведени беседи годишно по въпросите за здравословното хранене.

Задача 2.4. Редовно **провеждане на профилактичните прегледи** за съответната възрастова група.

Дейности 2.4.1. Провеждане на **профилактични прегледи** с мобилни педиатрични кабинети в квартали с преобладаващо ромско население и отдалечени населени места.

Отговорна институция. МЗ, **РЗИ**, **лечебни** заведения, здравни медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства: 2011 г. – 56 000 лв., 2012-2015 г. по 75 000 лв. ежегодно на държавно ниво.

Финансиране. Източник: държавният бюджет.

Индикатори. Проведени прегледи годишно с мобилните педиатрични кабинети.

Цел 3. Подобряване на **профилактичните дейности** сред ромското население.

Задача 3.1. Повишаване обхвата на ромското население с **имунизации** по Националния имунизационен календар.

Дейности 3.1.1. Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от **ваксиниране** на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар.

Отговорна институция. МЗ, РЗИ, лични лекари, здравни медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 г. по 8000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник: държавният бюджет.

Индикатори. Проведени беседи годишно по посочената тема.

Задача 3.2. По-пълно обхващане на ромското население с **профилактични прегледи**.

Дейности 3.2.1. Провеждане на **ранна диагностика** и **скринингови** изследвания с мобилни мамографи за **превенция на рака на млечната жлеза**.

Отговорна институция. МЗ, РЗИ, мобилни екипи, лични лекари, здравни медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2011 г. – 44 000 лв., 2012-2015 г. – по 55 000 лв. ежегодно на държавно ниво.

Финансиране. Източник. 1) Държавният бюджет. 2) ОП «РЧР» - проект „Спри и се прегледай“ с бюджет 19 558 281,73 лв. по схема "Национална кампания за ранна диагностика на онкологични заболявания".

Индикатори. Проведени прегледа годишно с мобилни мамографи.

Дейности 3.2.2. Провеждане на **ранна диагностика** и скрининг за **артериална хипертония**, сърдечно съдови заболявания, **белодробни заболявания**, **захарен диабет** и дислипидемии с мобилни флуорографи, ехографи и лаборатории.

Отговорна институция. МЗ, РЗИ, мобилни екипи, лични лекари

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2011 г. – 119 000 лв., 2012-2015 г. – по 180 000 лв. ежегодно на държавно ниво.

Финансиране. Източник: държавният бюджет.

Индикатори. 1) Проведени прегледи годишно с терапевтични мобилни кабинета; 2) Изследвания годишно с мобилни флуорографа, 3) прегледи годишно с мобилни ехографа и 4) Изследвания годишно с мобилни лаборатории.

Дейности 3.2.3. Провеждане на разяснителни кампании за значението на **профилактичните прегледи** сред ромското население.

Отговорна институция. МЗ, РЗИ, лични лекари в сътрудничество с НПО и здравни медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2011-2015 г. по 8000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник: държавният бюджет.

Индикатори. Проведени беседи годишно по посочената тема.

Задача 3.3. **Превенция** и контрол на **ХИВ, туберкулоза** и сексуално предавани **инфекции** сред уязвимите ромски общности.

Дейности 3.3.1. Изграждане на капацитет и работа в общността за **превенция** и контрол на ХИВ чрез **услуги** по консултиране и насочване за анонимно и безплатно изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции; обучение; работа на терен; здравно-социални центрове в ромска общност; мобилни медицински кабинети.

Отговорна институция. МЗ, неправителствени организации, **общини, РЗИ,** кабинети за анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ/СПИН /КАБКИС/, **лечебни** заведения, Агенция за социално подпомагане /АСП/.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. **757 238 евро** - външно финансиране, за 2011 г.

Финансиране. Източник: 1) Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции 2008-2015; 2) Програма BUL-202-G01-H-00 „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН”, финансирана от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария.

Индикатори. Брой и процент млади хора от ромска общност, достигнати с пълен пакет услуги за превенция на ХИВ.

Дейности 3.3.2. Дейности за подобряване контрола на **туберкулозата** сред ромска общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза; подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза.

Отговорна институция. МЗ, неправителствени организации, общини, **лечебни** заведения, АСП.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2011 г. - 572 444 евро външно финансиране; 2012 г. - 309 200 евро външно финансиране.

Финансиране. Източник: 1) Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата; 2) Програма BUL-607-G02-T „Подобряване на контрола на туберкулозата в България”; 3) Програма BUL-809-G03-T „Укрепване на националната програма по туберкулоза в България”, финансирани от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария.

Индикатори. 1) Брой лица от ромска общност, обхванати със скрининг за риска от туберкулоза. 2) Брой и процент лица от ромска общност, обхванати със скрининг за риска от туберкулоза, които получават медицински преглед чрез микроскопско изследване, рентгенологичен преглед и туберкулинов кожен тест. 3) Брой пациенти с туберкулоза от ромска общност с директно наблюдавано лечение в продължителната фаза или с латентна туберкулозна инфекция, които получават подкрепа от ключови сътрудници.

Цел 4. Осигуряване на равен достъп до здравни услуги на лицата в неравносечно положение, принадлежащи към етнически малцинства. Повишаване броя на квалифицираните роми, работещи в здравната система.

Задача 4.1. Доближаване на практиките за **първична и специализирана помощ до кварталите**, населени предимно с ромско население.

Дейности 4.1.1. Подкрепа за функционирането на **амбулатории за първична медицинска помощ** в квартали, населени предимно с ромско население, съфинансирани от общините и с мобилна техника.

Отговорна институция. НЗОК, **общини, НПО**

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник.

Индикатори. Проведени профилактични прегледи и изследвания в населени места.

Дейности 4.1.2. Разширяване сътрудничеството на личните лекари със здравните медиатори и студентите по медицина от ромски произход.

Отговорна институция. Лични лекари, здравни медиатори, студенти.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник.

Индикатори. Включени студенти по медицина от ромски произход на работа по време на летния стаж в помощ на лични лекари, които имат практики в квартали с предимно ромско население.

Задача 4.2. Обучение на здравни медиатори и тяхната реализация.

Дейности 4.2.1. Идентифициране на населени места, в които има нужда от здравни медиатори и избор на подходящи хора.

Отговорна институция. МЗ, общини, РЗИ, Националната мрежа на здравните медиатори /НМЗМ/.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 г. по 13 000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник. Държавният бюджет.

Индикатори. Брой назначени здравни медиатори.

Дейности 4.2.2. Подготовка на медиаторите в медицински колежи.

Отговорна институция. МЗ, общини, медицински колежи, Национална мрежа на здравните медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Общинските бюджети.

Индикатори. Брой медиатори, завършили успешно подготовката си.

Дейности 4.2.3. Осигуряване трудовата реализация на здравните медиатори и текущото им обучение.

Отговорна институция. МФ, МЗ, в сътрудничество с общините.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 г. по 10 000 лв. ежегодно от бюджета на Министерството на здравеопазването за текущо обучение.

Финансиране. Източник. 1) Държавният бюджет. 2) Целеви средства като делегиран бюджет към общини, в които работят здравни медиатори.

Индикатори. Брой медиатори, работещи в общинска администрация.

Цел 5. Повишаване на здравните знания и информираността на ромското население.

Задача 5.1. Обучение на ромското население за предпазване от най-честите заболявания.

Дейности 5.1.1. Организиране и провеждане на кампании за запознаване с начините за предпазване от най-разпространените инфекциозни, онкологични, сърдечно-съдови и наследствени болести.

Отговорна институция. МЗ, РЗИ, здравни медиатори, лични лекари.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2011 г. - 12 000 лв., 2012-2015 г. по 20 000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник: държавният бюджет.

Индикатори. Проведени годишно кампании в минимум 20 населени места по посочените теми.

Дейности 5.1.2. Увеличаване на **здравните предавания** по радиото и телевизията с предимно профилактична насоченост и по въпросите на здравното осигуряване.

Отговорна институция. МЗ, **РЗИ** в сътрудничество с обществени и частни медии.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник.

Индикатори. Проведени минимум радио- и телевизионни предавания годишно с профилактична насоченост.

Дейности 5.1.3. Разработване и излъчване на видео и аудио **клипове** на здравна тематика, адресирани към ромското население.

Отговорна институция. МЗ, **РЗИ** в сътрудничество с обществени и частни медии.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 по 10 000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник. Държавният бюджет.

Индикатори. Продуциране на минимум 2 клипа годишно.

Дейности 5.1.4. Периодично провеждане на **беседи** от здравни специалисти и медиатори за вредата от най-разпространените рискови фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословно хранене и за предимствата на здравословния начин на живот.

Отговорна институция. МЗ, **РЗИ** в сътрудничество със здравни медиатори и личните лекари.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 г. по 15 000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник. 1) Държавният бюджет. 2) ОП «РЧР» - проект „Информирани и здрави“ с бюджет 4 692 754.30 лв. по схема „Здравни информационни кампании“.

Индикатори. Проведени беседи годишно по посочените теми.

Дейности 5.1.5. Разработване и реализация на **програми за превенция на трафик на хора и сексуално насилие** сред лица от ромската общност.

Отговорна институция. МЗ, НПО, здравни медиатори.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 г. по 14 000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник: държавният бюджет.

Индикатори. Разработване и изпълнение на програми в минимум две административни области годишно.

Дейности 5.1.6. Стимулиране създаването на **извънкласни форми** на здравно образование за ромските деца – клубове, спортни секции и др.

Отговорна институция. МФВС в сътрудничество с **общините** и НПО

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Държавният бюджет.

Индикатори. Създадени клубове и спортни секции в минимум 20 училища годишно.

Цел 6. Преодоляване на културните бариери в общуването и всякакви форми на дискриминационни нагласи в **здравното обслужване.**

Цел 7. Разширяване обхвата на здравноосигурените лица сред тези, принадлежащи към етнически малцинства.

Задача 7.1. Предприемане на **законодателни инициативи** за решаване на проблема с невнесени здравни осигуровки на бедните и лицата с ниски доходи, в това число на дълготрайно безработните.

Задача 7.2. Обучение на лица от ромска общност за техните задължения и права като пациенти.

Дейности 7.2.1. Обучение на лица от ромската общност за техните задължения и права като пациенти.

Отговорна институция. МЗ, РЗИ, здравни медиатори, лични лекари.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 2012-2015 г. по 7000 лв. ежегодно.

Финансиране. Източник. Държавният бюджет.

Индикатори. Проведени беседи годишно по посочените теми.

МОНИТОРИНГ

на здравното състояние на лицата в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства

Цел 8. Оценяване и наблюдение на здравното състояние на лицата в **неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства.**

Задача 8.1. Разработване и **внедряване на механизми за наблюдение и оценяване** на здравното състояние на ромското население.

Дейности 8.1.1. Проучване на **здравния статус** на ромското население – репрезентативни изследвания, фокус групи в квартали с компактно ромско население.

Отговорна институция. МЗ в сътрудничество с НСИ и здравни медиатори.

Времеви период. 2012 г.; 2014 г.

Финансиране. Средства. 2012 г. - 40 000 лв.; 2014 г. – 40 000 лв.

Финансиране. Източник. Държавният бюджет.

Индикатори. Проведени проучвания.

Във **Финансовия разчет на План за действие 2011-2015 г. към Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства 2005-2015 г.** е посочено, че за различните здравни дейности общо предоставените средства от бюджета на Министерство на здравеопазването (т. е. от държавния бюджет) за 2011 г. са 430 000 лв., за 2012 г. – 1 051 000 лв., за 2013 г. – 1 051 000 лв., за 2014 г. – 1 051 000 лв. и за 2015 г. – 1 091 000 лв., а за здравните дейности **3.3.1. и 3.3.2.** средствата са от **Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария (т.е. външно финансиране)**, както следва: за 2011 г. по 3.3.1. - 757 238 евро и за 3.3.2. - 572 444 евро, а за 2012 г. по 3.3.2. - 309 200 евро.

3.3. Приоритет „Жилищни условия“

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура.

<p>Цел 1. Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура.</p>
--

Задача 1.1. Подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско население.

Дейности 1.1.1. Оценка на нуждите от подобряване състоянието на ромските квартали по отношение на инженерната инфраструктура.

Отговорна институция (изпълнители). Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: Общински бюджети

Индикатори. Брой общини, извършили оценка на нуждите.

Дейности 1.1.2. Разработване на общински програми за подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско население.

Отговорна институция (изпълнители). Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Общинските бюджети.

Индикатори. Брой общини, разработили общински програми.

Задача 1.2. Отреждане на нови територии за жилищно строителство с възможности за деконцентриране на компактните и обособени ромски квартали.

Дейности 1.2.1. Идентифициране на подходящи терени.

Отговорна институция (изпълнители). Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Общинските бюджети.

Индикатори. Брой терени. Брой общини.

Дейности 1.2.2. Уреждане въпросите със собствеността на терените.

Отговорна институция (изпълнители). Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Общинските бюджети.

Индикатори. Брой терени. Брой общини.

Дейности 1.2.3. Отреждане на терените – общинска собственост, за жилищно строителство.

Отговорна институция (изпълнители). Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Общинските бюджети.

Индикатори. Брой терени. Брой общини.

Задача 1.3. Създаване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско население.

Дейности 1.3.2. Изработване на специализирани карти.

Отговорна институция. Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Общинските бюджети.

Индикатори. Площ (в ха) на създадени кадастрални карти.

Задача 1.4. Актуализация/ изработване на подробни устройствени планове
/ПУП/ на съществуващи и на новоотредени терени.

Дейности 1.4.1. Актуализация на ПУП на съществуващи терени.

Отговорна институция. Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Общинските бюджети.

Индикатори. Площ (в ха) на актуализирани ПУП.

Дейности 1.4.2. Изработване на подробни устройствени планове на новоотредени терени.

Отговорна институция. Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Общинските бюджети.

Индикатори. Площ (в ха) на изработени нови ПУП.

Задача 1.5. Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура.

Дейности 1.5.1. Проектиране на техническа инфраструктура: водоснабдяване, канализация, улична мрежа, благоустройство.

Отговорна институция. 1) Общините. 2) МРРБ.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. Общините - ..... ; МРРБ – 50 000 лв.

Финансиране. Източник. Общинските бюджети и държавния бюджет.

Индикатори. Брой проекти.

Дейности 1.5.2. Изграждане на обекти от техническата инфраструктура.

Отговорна институция. 1) Общините. 2) МРРБ.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. Общински бюджети - ..... ; МРРБ – 350 000 лв.

Финансиране. Източник: общински бюджети, държавен бюджет.

Индикатори. 1) Брой обекти - технически параметри; 2) Брой ползватели.

Задача 1.6. Изграждане и рехабилитация на социални жилища.

Дейности 1.6.1. Изградени нови социални жилища.

Отговорна институция. 1) Общините. 2) МРРБ.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. Общински бюджети.....; МРРБ – 10 000 000 лв.

Финансиране. Източник: общинските бюджети, държавният бюджет чрез ОП „РР“.

Индикатори. 1) Брой изградени нови социални жилища; 2) Брой ползватели.

Дейности 1.6.2. Рехабилитирани съществуващи социални жилища.

Отговорна институция. 1) Общините. 2) МРРБ.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. Общински бюджети.....; МРРБ – 5 000 000 лв.

Финансиране. Източник: общинските бюджети и държавният бюджет чрез ОП „РР“.

Индикатори. 1) брой рехабилитирани социални жилища; 2) брой ползватели.

Задачи 1.7. Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими ромски семейства от домовете, които обитават.

Дейности 1.7.1. Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими ромски семейства от домовете, които обитават.

Отговорна институция. Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: общинските бюджети.

Индикатори. 1) Брой настанени домакинства и 2) брой обитатели.

Задачи 1.8. Усъвършенстване и допълване на законодателството в областта на жилищните условия.

Задача 1.9. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.

Дейности 1.9.1. Реконструкция на обекти на образователната инфраструктура.

Отговорна институция. 1) Общините. 2) МРРБ.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. Общински бюджети - .....; МРРБ – 5 000 000 лв.

Финансиране. Източник: общински бюджети, държавен бюджет чрез ОП „РР“.

Индикатори. 1) Брой реконструирани обекти; 2) Брой ползватели.

Дейности 1.9.2. Реконструкция на обекти на културната инфраструктура.

Отговорна институция. Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. ....

Финансиране. Източник: общински бюджети.

Индикатори. 1) Брой реконструирани обекти; 2) Брой ползватели.

Дейности 1.9.3. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура.

Отговорна институция. Общините.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. ....

Финансиране. Източник: общински бюджети.

Индикатори. 1) Брой реконструирани обекти; 2) Брой ползватели.

По приоритет „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“ в Националния план за действие е предвидено централните институции (министерства и др.) и организации да осъществят за периода следните дейности:

По цел 1. Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура.

Задача 1.3. Създаване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско население.

Дейности 1.3.1. Изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско население.

Отговорна институция. МРРБ

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства. 150 000 лв.

Финансиране. Източник. Държавен бюджет.

Индикатори. Площ (в ха) на създадени кадастрални карти.

Задачи 1.8. Усъвършенстване и допълване на законодателството в областта на жилищните условия.

Дейности 1.8.1. Проучване на възможността за усъвършенстване и допълване на **законодателството** в областта на достъпа до жилища.

Отговорна институция. Неправителствен сектор.

Времеви период. 2012-2014 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Донорски програми.

Индикатори. Брой изследвания.

3.4. Приоритет „Заетост“

Оперативна цел. Подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях.

Цел 1. Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда и до различни инструменти и инициативи за самостоятелна заетост. **Квалификация и преквалификация** на безработни роми, както и на заети роми, в съответствие с професии, търсени на пазара на труда.

Задача 1.1. Повишаване на пригодността за заетост и квалификацията на безработни роми.

Дейности 1.1.1. Организиране на **обучителни курсове** за безработни лица /а) мотивация за активно търсене на работа; б) професионална ориентация; в) професионална квалификация/ в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) и други планове.

Отговорна институция. МТСП, АЗ, МОМН в сътрудничество с **общините**.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: републикански бюджет, ОП „РЧР“ и други донорски програми и проекти.

Индикатори. Брой лица завършили обучителни курсове:

а) брой мотивирани лица с подобрени умения за търсене на работа;

б) професионална ориентация и адаптация на пазара на труда;

в) брой лица с професионална квалификация;

г) процент от преминалите обучения безработни роми с реализация на пазара на труда.

Задачи 1.2. Осигуряване на заетост на ромите, търсещи работа.

Дейности 1.2.1. Насърчаване на заетостта чрез **програми** и **мерки** по реда на **Закона за насърчаване на заетостта** в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) и други планове.

Отговорна институция. МТСП, АЗ, **областни администрации** в сътрудничество с общините и работодателите.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: републикански бюджет, ОП „РЧР“ и други донорски програми и проекти.

Индикатори. Брой лица с осигурена заетост.

Цел 2. Насърчаване на заетостта чрез провеждане на обучение на безработни лица за ключови компетентности. **Насърчаване на предприемачеството**, стартиране и управление на **собствен бизнес**.

Задача 2.1. Повишаване възможностите за заетост сред младежи, лица над 50 г., неактивни лица, безработни лица с ниско образование включително от ромски произход.

Дейности 2.1.1. Обучения по ключови компетентности, “Инициативност и предприемачество” или „Обществени и граждански компетентности” към съответното професионално обучение.

Отговорна институция. Държавно предприятие „Българо-германски центрове за професионално обучение“ /ДП „БГЦПО“/, Агенция по заетостта, съответно **бюрата по труда**.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. 2 860 574 лв. от Националния план за действие по заетостта /НПДЗ/ през 2012 г.

Индикатори. Брой лица завършили курсове по ключови компетентности - **1 887** безработни лица от рисковите групи.

Задача 2.2. Повишаване на предприемаческата култура на ромите.

Дейности 2.2.1. Организиране на **мотивационни курсове** (в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта /НПДЗ/ и други планове).

Отговорна институция. МТСП, АЗ, МИЕТ в сътрудничество с **общините**.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: републикански бюджет, ОП „РЧР“ и донорски програми и проекти.

Индикатори. 1) Брой лица завършили обучение за предприемачество: **1000**. 2) Процент от тях стартирали **собствен бизнес**.

Задача 2.3. Подкрепа за започване на собствен бизнес.

Дейности 2.3.1. Обучение по стартиране и управление на **собствен бизнес**.

Отговорна институция. МТСП, АЗ, МИЕТ, **бюрата по труда**.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Републикански бюджет, ОП „РЧР“ и ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” и други донорски програми и проекти.

Индикатори. 1) Брой лица, завършили обучение по стартиране и управление на **собствен бизнес**. 2) Процент от тях с подобрени умения за управление на **собствен бизнес** (включително и разширяване на бизнеса).

Цел 3. Отработване на конкретни механизми заедно с представители на работодателите, синдикатите, общините за осигуряване на устойчива заетост на роми в активна трудова възраст.

Задача 3.1. Подобряването на услугите, предлагани от институциите, за хората търсещи работа и работодателите да ги наемат.

Дейности 3.1.1. Провеждане на курсове за обучение на служителите в бюрата по труда за придобиване на специфични умения за работа с представители на ромското население и други етнически малцинства.

Отговорна институция. МС, МТСП, АЗ, бюра по труда.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: републикански бюджет, ОП „РЧР“.

Индикатори. 1) Брой на служителите от дирекции "Бюро по труда" (ДБТ), преминали обучителен курс за работа в мултиетническа среда. 2) Подобрени услугите в сферата на заетостта.

Цел 4. Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите.

Задача 4.1. Подкрепа за провеждане на инициативи и кампании с ромски организации на местно и национално ниво.

По приоритет „ЗАЕТОСТ“ в Националния план за действие е предвидено централните институции (министерства и др.) и организации да осъществят за периода следните дейности:

По цел 4. Конкретни механизми за осигуряване на устойчива заетост на роми в активна трудова възраст заедно с представители на работодателите, синдикатите, общините и организациите на ромската общност.

Задача 3.1. Подобряването на услугите, предлагани от институциите за хората, търсещи работа и работодателите да ги наемат.

Дейности 3.1.2. Назначаване на представители на ромската общност в структурите на МТСП и АЗ в области с преобладаващо ромско население.

Отговорна институция. МТСП, АЗ

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. ....

Финансиране. Източник. Републикански бюджет, ОП „РЧР“.

Индикатори. Брой назначени представители на ромската общност в структурите на МТСП и АЗ: 150.

3.5. Приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на езика на омразата.

Цел 1. Подобряване на ефективността на работа на полицейски служители в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека.

Задача 1.1. Повишаване на квалификацията за **ефективна дейност на полицейски служители в мултиетническа среда.**

Дейности 1.1.1. **Обучение** на полицейските служители по правата на човека и проблемите на малцинствата в рамките на **служебната учебна година по месторабота:** по инициативата „Детска полицейска академия“, по проекта на МВР „Полицията в близост до обществото“, по програмата „Работа на полицията в училищата“, подкрепа на лицата, претърпели домашно насилие и др. п.

Отговорна институция. МВР

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: Републикански бюджет.

Индикатори. 1) Брой проведени обучения. 2) Брой на обучени служители в умения за работа в мултиетническа среда.

Дейности 1.1.2. Ежегодно провеждане на **едноседмични теоретико-практически курса на обучение** на национално и местно ниво на тема: “Работа на полицията с етническите малцинства” с участието на **служители** от охранителна полиция във всеки от тях (забел.: на национално ниво - общо 70 служители).

Отговорна институция. МВР

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. По 18 230 лв. за всяка една година.

Финансиране. Източник. Републикански бюджет.

Индикатори. Проведени курсове.

Цел 2. Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт.

Задача 2.1. Реализиране на **програми и проекти**, насочени към утвърждаване на **толерантни междуетнически отношения** между младежите – роми и нероми.

Дейности 2.1.1. Организиране на **проект “Искам да бъда”** за провокиране чувство на симпатия към младите роми. Ангажиране на изтъкнати спортисти в медийна кампания.

Отговорна институция. Министерство на физическото възпитание и спорта /МФВС/ в сътрудничество с Институт „Отворено общество”, посолства на страни-членки на ЕС, **общини.**

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 10 000 лева годишно.

Финансиране. Източник: републикански бюджет и по проект.

Индикатори. Брой на привлечените деца и младежи за участие в проекта за толерантност и междуетнически отношения.

Цел 3. Подобряване представителството на хора от ромската общност в публичната администрация на всички нива.

Задача 3.1. Увеличаване броя на заетите роми в публичната администрация на централно и местно ниво и **подобряване квалификацията** на вече назначените.

Дейности 3.1.1. Провеждане на **обучения** на общински и областни експерти по етническите и интеграционните въпроси.

Отговорна институция. МС, НССЕИВ.

Времеви период. 2007-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: републикански бюджет.

Индикатори. Проведени обучения за подготвяне на роми за работа в публичната администрация.

Дейности 3.1.2. Изграждане и поддържане на база от данни за **млади роми**, които желаят да работят в **публичната администрация**.

Отговорна институция. НССЕИВ, АЗ

Времеви период. 2007-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: републикански бюджет.

Индикатори. Брой назначени роми в администрацията.

Дейности 3.1.3. Осигуряване на **стажуване за роми-висшисти** в публичната администрация.

Отговорна институция. МТСП, НССЕИВ, АЗ

Времеви период. 2007-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: републикански бюджет.

Индикатори. Брой роми-висшисти, които са стажували в публичната администрация.

Цел 4. Повишаване на ефективността на системата за социалното подпомагане чрез повишаване квалификацията на социалните работници **за работа в мултиетническа среда.**

Задача 4.1. Повишаване на знанията и добиване на практически умения за работа в мултиетническа среда на социалните работници.

Дейности 4.1.1. Обучение на социални работници от дирекциите «Социално подпомагане» за **работа в мултиетническа среда.**

Отговорна институция. МТСП, АСП

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства. 10 000 лв.

Финансиране. Източник: републикански бюджет.

Индикатори. 1) Брой проведени обучения; 2) Брой обучени социални работници.

КОМИСИЯТА за ЗАЩИТА от ДИСКРИМИНАЦИЯ /КЗД/ се ангажира с изпълнението на:

1. Утвърждаване на практиката за провеждане на периодични независими проучвания в образованието, трудова заетост, здравеопазване и достъп до услугите.
2. Провеждане на държавна политика за стажуване на млади роми в държавната администрация.
3. Активизиране на превантивната дейност за толерантност чрез системни обучения съвместно с представители на регионалните центрове по образование и директорите на училища.
4. Организиране на открити приемни на Комисията за защита от дискриминация в общини с компактно ромско население.
5. Провеждане на национална кампания с медиите, посветена на враждебната реч и словото на омразата.

3.6. Приоритет „Култура и медии“

Оперативна цел: Насърчаването на културното многообразие и популяризирането на ромската култура, традиции, обичаи и творчество.

Цел 1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция.

Задача 1.1. Разработване на Национална стратегия за развитие на културата.

Дейности 1.1.2. Разработване и реализиране на програми за културна и социална интеграция на областно и общинско ниво като част от областните и общински програми за развитие.

Отговорна институция. Областни администрации. Общини.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: общински бюджет, международни програми, Европейски фонд за регионално развитие /ЕФРР/, Европейски социален фонд /ЕСФ/.

Индикатори. 1) Брой реализирани дейности /проекти по програмите. 2) Среден размер на бюджет на реализираните проекти.

Цел 2. Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот на различни нива.

Задача 2.1. Създаване на условия за неформално и самостоятелно учене чрез библиотеките.

Дейности 2.1.1. Програма „Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки”, която обхваща регионалните библиотеки и читалищните библиотеки, включително в градове със смесено население и села с почти изцяло ромско население.

Отговорна институция. МК, общини, фондация „Бил и Мелинда Гейтс”.

Времеви период. 2011-2013 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: републикански бюджет, общински бюджети и донор.

Индикатори. Брой обхванати библиотеки по програмата.

Задача 2.2. Повишаване на възможностите за съхраняване на ромските традиции и култура, неформално образование и достъп до култура чрез читалищата.

Дейности 2.2.1. Институционално укрепване на читалищата като модерни центрове за развитие на местната общност, включително и ромската.

Отговорна институция. МК и общините.

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник: републикански бюджет и ЕФРР.

Индикатори. 1) Брой подкрепени читалища по програми на Министерството на културата; 2) Брой подкрепени читалища по общинските програми за развитие на читалищното дело; 3) проекти по.

Задача 2.3. Проучване, съхраняване и популяризиране на ромската култура и фолклор.

Дейности 2.3.1. Поддържане на Националната система „Живи човешки съкровища – България“ за защита на нематериалното културно наследство и неговите носители, която включва и традиционната култура на етническите общности в страната, в т. ч. и на ромската общност.

Отговорна институция. МК, Институт по етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН, **общините, читалищата.**

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Републикански бюджет, ЕФРР, ЕСФ.

Индикатори. Създаване и поддържане на **регистър** на нематериалното културно наследство, който включва и елементи на ромската традиционна култура.

Дейности 2.3.2. Популяризиране на ромската култура чрез общия **културен календар** на Министерството на културата.

Отговорна институция. МК, **общините**

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник.

Индикатори. Брой вписани културни събития, свързани с ромската култура, постъпили в Министерството на културата чрез културния календар на общините.

Задача 2.4. Подпомагане на млади ромски таланти.

По приоритет „КУЛТУРА И МЕДИИ“ в Националния план за действие е предвидено централните институции (министерства и др.) и организации да осъществят за периода следните дейности:

По цел 1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция.

Задача 1.1. Разработване на **Национална стратегия за развитие на културата.**

Дейности 1.1.1. Разработване на **сектор „Регионална дейност“** с компонент „културна интеграция“ като част от Националната стратегия за развитие на културата.

Отговорна институция. Министерство на културата

Времеви период. 2011-2012 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник.

Индикатори. Утвърждаване на стратегията.

По цел 2. Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот на различни нива.

Задача 2.3. Проучване, съхраняване и популяризиране на ромската култура и фолклор.

Дейности 2.3.3. Съдействие за организиране на **културни прояви и форуми, посветени на ромската култура** по програми на Министерството на културата на конкурсен принцип и по международни програми за култура.

Отговорна институция. МК

Времеви период. 2011-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Републикански бюджет, ЕФРР, Международни програми за култура.

Индикатори. Брой подкрепени проекти на културни институти и НПО, участвали в програми на МК и по други национални и европейски програми.

Задача 2.4. Подпомагане на млади ромски таланти.

Дейности 2.4.1. Подпомагане на млади ромски таланти.

Отговорна институция. МК

Времеви период. 2012-2015 г.

Финансиране. Средства.

Финансиране. Източник. Републикански бюджет и международни програми за култура; „Програма за мерки за закрила на деца с изявени дарби” и по други международни програми.

Индикатори. Брой деца, получили стипендия по програмата на МК и подпомогнати по други програми.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНТЕГРАЦИОННИТЕ ПОЛИТИКИ.

Системата за управление на интеграционните политики в Област Силистра беше приета на **12 юни 2012 г.** на заседание на Областния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси /ОССЕИВ/.

Съгласно нея **цялостната координация на интеграционния процес в областта трябва се осъществява от ОССЕИВ**, а по отделните приоритети управляващи органи трябва бъдат специализираните консултативни съвети към областния управител. **Така до 2020 г.:**

= приоритет „Образование“ ще се управлява от **Областния съвет за култура и образование /ОСКО/** към областния управител;

= приоритет „Здравеопазване“ ще се управлява от **Областния съвет по здравеопазване /ОСЗ/** към областния управител;

= приоритет „Жилищни условия“ ще се управлява от **Областния съвет за развитие /ОСР/** към областния управител;

= приоритет „Заетост“ ще се управлява **Комисията по заетост** към **Областния съвет за развитие;**

= приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“ ще се управлява от специално създадена **комисия** към областния управител;

= приоритет „Култура и медии“ ще се управлява от **Областния съвет за култура и образование /ОСКО/** към областния управител.

В общините процесът ще се ръководи от **общинските съвети за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси.**

Оперативните екипи – областен и в общините – за планиране на етническите и интеграционните политики се задължават да продължат дейността си за успешното изготвяне и **на общинските планове за действие за периода 2014-2020 г., както и за актуализация на Стратегията, когато това се наложи.**

Звената за наблюдение и оценка на изпълнението на областната стратегия и на общинските планове за действие 2012-2014 г., съответно 2014-2020 г., е необходимо да се създадат със **заповеди** на областния управител и на кметовете на общини.

Стратегията на Област Силистра за интегриране на ромите 2012-2020 г. е изготвена въз основа на:

- целите, задачите и дейностите, **отнасящи се до областите и общините** от националния План за действие за изпълнение на Националната стратегия Република България за интегриране на ромите 2012-2014 г. и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“;
- справочни издания от Преброяване на населението и жилищния фонд 2011 г., предоставени от Териториално статистическо бюро-Силистра;
- програмни документи и разработки на Областна администрация;
- общинските планове за действие в подкрепа на интеграционните политики 2012-2014 г.;
- доклади на специализирани териториални звена от Област Силистра към централните ведомства за 2011-2012 г.

Планът за действие на Област Силистра за периода 2012-2014 г. за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интеграция на ромите 2012-2020 г. и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“, приет на заседание на ОССЕИВ от 12 юни 2012 г., **става част от настоящата областна стратегия и прекратява своето действие.**

Обща редакция на стратегията:

Румен Липков – главен експерт в Областна администрация-Силистра,
24 януари 2013 г., гр. Силистра